

E-branje in e-knjige: posebnosti in izzivi v šolski praksi

E-reading and e-books: specifics and challenges in school practice

Dr. Maja Šebjanič Oražem
Osnovna šola Puconci
Puconci 178
9201 Puconci
maja.sebjanic@gmail.com

POVZETEK

V prispevku predstavljamo e-knjige in e-branje v šolski praksi. Osredotočamo se na posebnosti in izzive, ki se porajajo pri njihovem vključevanju v pouk slovenščine. Povzemamo nekatere raziskave e-branja, njegove specifikke in možnosti, ki jih nudi za bralno motivacijo pri današnjih šolajočih se generacijah, ki so v digitalni svet vpete praktično na vseh korakih.

KLJUČNE BESEDE

E-knjiga, e-branje, pouk slovenščine, motivacija za branje, digitalna generacija

ABSTRACT

In this paper we present e-books and e-reading in school practice. We focus on the specifics and challenges that arise, when we include them in Slovenian language lessons. We summarize some research of e-reading, its specifics and the possibilities, that e-books offer for reading motivation among today's school-age generations, who are embedded in the digital world at practically every step.

KEYWORDS

E-book, e-reading, Slovene language lesson, reading motivation, digital generation

1 BRANJE IN E-BRANJE: PODOBNOSTI IN RAZLIKE

1.1 Opredelitev (e-)branja

Pri strokovnih (in znanstvenih) razpravah o (e-)branju je vedno potrebno vzeti v obzir čas in s tem družbene okoliščine, znotraj katerih se pogovarjamo o branju. Prav tako je potrebno jasno definirati, o katerem segmentu branja oz. stopnji razvoja bralne zmožnosti razpravljamo.

Če se dotaknemo opredelitve branja, gre za proces dekodiranja/prepoznavanja zapisanih črk in njihovega

pretvarjanja v glas, tj. izgovorjave. Gre za človeku specifično dejavnost, ki nam ni dana, ampak se je (na)učimo. Da postane avtomatiziran proces, je potrebno (dovolj) vaje. Kot tako predstavlja najučinkovitejše sredstvo usvajanja znanja. Učenje branja poteka stopenjsko (več o tem v [18]).

Če se osredotočimo na namene prispevka, bomo v nadaljevanju s pojmom "branje" zajeli opredelitev, uveljavljeno v slovenistični stroke. Ta branje¹ razume kot temeljno dejavnost, ki vodi k bralni pismenosti [5].

1.2 Kratek pregled raziskav e-branja

V slovenskem prostoru je relativno malo raziskav, ki bi se osredotočale na raziskovanje razlik med "klasičnim" branjem, tj. branjem s papirja, in med "digitalnim" oz. e-branjem. Med raziskavami izstopa S. Pečjak [20], ki s sodelavko ugotavlja, da je generacija Y² pri e-branju nekoliko hitrejša od branja s papirja, kar pripisuje verjetnemu pogostemu pregledovanju družabnih omrežij, brskanju po spletu in branju informativnih vsebin, pri čemer zaradi same narave tovrstnih besedil redkeje uporabljajo metakognitivne strategije in torej manj preverjajo svoje razumevanje med samim branjem. Posledično lahko z računalnika berejo hitreje kot s papirja, vendar manj natančno in imajo zato več težav s ponovnim iskanjem informacij, porabijo več časa za naloge bralnega razumevanja in odgovarjanjem na vprašanja. Glede razumevanja prebranega pa med tistimi, ki so brali s papirja, in tistimi, ki so brali na zaslonu, ni pomembnih razlik [20].

Za primerjavo z rezultati slovenske raziskave naj navedemo še primer raziskave na Norveškem, ki jo je s sodelavci izvedla E. Mangen [4]. Ugotovili so, da so učenci, ki so brali besedila s papirja, dosegli boljše rezultate pri nalogah bralnega razumevanja od tistih, ki so brali besedila na zaslonih. V tem segmentu se raziskavi med seboj razlikujeta.

A. Kopic Mohar [1] pa ugotavlja, da je proces pridobivanja znanja in s tem celotnega razvoja posameznika, za katerega je v preteklosti veljalo, da potekalo (s knjigami in) z branjem, dandanes le še pot do pragmatičnega cilja, torej orodje za lažji vstop na trg delovne sile. Novi digitalni mediji, ki praktično vsakodnevno vstopajo v vse sfere našega življenja, vplivajo in

¹ V prispevku se bomo osredotočili na branje digitalnega bralnega gradiva in ga mestoma primerjali s (klasičnim) tiskanim. Stroka pa poleg teh dveh med vrste bralnih gradiv uvršča še zvočne in interaktivne (za več glej razvojni projekt Bralna pismenost in razvoj slovenščine – OBJEM (Ozaveščanje, Branje, Jezik, Evalvacije, Modeli), ki je potekal pod okriljem Zavoda Republike Slovenije za šolstvo).

Permission to make digital or hard copies of part or all of this work for personal or classroom use is granted without fee provided that copies are not made or distributed for profit or commercial advantage and that copies bear this notice and the full citation on the first page. Copyrights for third-party components of this work must be honored. For all other uses, contact the owner/author(s).

Information Society 2024, 7–11 October 2024, Ljubljana, Slovenia
© 2024 Copyright held by the owner/author(s).

² Tudi t. i. digitalna generacija, ki je odraščala v drugačnih okoliščinah in je bolj vajena branja z računalniškega zaslona, zato ima tudi najbrž temu primerno razvite bralne strategije [20].

spreminjajo oblike sporazumevanja/komunikacije, jezik, ki ga pri tem uporabljamo, značilnosti pisanja in podobno, nenazadnje pa tudi naše zmožnosti sprejemanja besedil različnih vrst, kamor spada branje.

1.3 Posebnosti branja elektronskih besedil

Digitalizacija je spremenila naš vsakdan in močno posegla tudi v šolstvo. Ne le da je omogočila hiter dostop do velike količine informacij, spremenila je tudi naš način razmišljanja ter branja in posledično učenja, če ostajamo na predpostavki, da je branje (še vedno) najučinkovitejši način usvajanja znanja, čeprav se učenci več ne učijo samo s papirja, ampak tudi z zaslona.³

Da bi lahko razumeli posebnosti branja elektronskih besedil in jih upoštevali v svoji praksi, je potrebno poznati značilnosti digitalnih virov. Ti imajo dve temeljni značilnosti:

- (1) nematerialnost oz. neoprijemljivost in
- (2) večzaznavno naravo interakcij.

Učenec torej pri uporabi digitalnih virov nima konkretnih oz. oprijemljivih predmetov za manipulacijo (prijemanje, premikanje ...), poleg tega pa je v digitalnem okolju prekinjena prostorsko-časovna povezanost med aktivnostjo učenca in njegovim zaznavanjem. Digitalna/elektronska besedila zmanjšujejo eno ključnih navigacijskih sposobnosti bralca, tj. nadzor nad branjem, ki je ena od osrednjih regulacijskih sposobnosti [19].

A. Kopic Mohar [1] (po Kovač in van der Well 2018) povzema tri načine branja, ki so posledica digitalizacije in ki so povezani z dolžino besedil ter medijem, na katerem beremo:

- (1) branje s preletom (angl. *skimming*);
- (2) vživeto branje (angl. *immersive/absorbed reading*), ki poteka pri branju žanrskega leposlovja;
- (3) poglobljeno/globoko branje (angl. *in-depth/deep reading*), ki pa je kognitivno zahtevnejše oz. študijsko branje in vključuje predznanje.⁴

Da je e-branje drugačno od branja s papirja, je pokazala tudi mednarodna raziskava *Spretnosti odraslih* (PIAAC), kakor povzema njene rezultate P. Javrh [15]. Že sama narava elektronskih besedil narekuje "drugačno" branje, je potrdila raziskava. Poleg tega pa je za učinkovito obdelavo informacij v digitalnem okolju predpogoj dobro usvojena bralna tehnika/veščina. Ta je namreč potrebna, da lahko pri e-branju in obdelavi e-gradiv stečejo zahtevnejši kognitivni procesi.

2 E-KNJIGA IN ZVOČNA KNJIGA: ISTA STVAR, RAZLIČNO POIMENOVANJE?

V šolski praksi se pogosto dogaja, da se uporabljata dva različna izraza za isto stvar, kar vnaša marsikatero zmedo in nejasnost. Tudi kar zadeva e-branje (ali elektronsko branje), ki se odvija v e-knjigah (ali elektronskih izdajah knjig), se dogajajo (napačne) interference z drugim pojmom. Gre za t. i. zvočne

³ Za lažje razumevanje posebnosti e-branja (tudi digitalnega branja, kakor se pogosto imenuje v slovenistični stroki, primer [2]), na kratko po S. Pečjak [19] povzemamo nekaj značilnosti generacij, ki so v času nastajanja prispevka vključene v sistem formalnega izobraževanja. Gre za dve generaciji, in sicer za (1) generacijo Z (rojeni v letih 1995–2010), imenovano tudi digitalni pionirji, in (2) generacijo alfa (rojeni po letu 2010), ki jo imenujejo tudi digitalni domorodci. »Za obe generaciji je značilno, da sta v svojem življenju doživeli največ družbenih sprememb od vseh generacij pred njima, najbolj pa ju je zaznamovala digitalizacija

knjige, ki v zadnjih letih (zlasti po epidemiji covida) vedno bolj prodirajo v vsakdanje življenje in šolsko prakso, zato je prav, da nekaj mesta namenimo tudi razmejitvi teh dveh pojmovanj.

2.1 Opredelitev e-knjige

Slovar slovenskega knjižnega jezika (dostopen na fran.si v nadaljevanju *SSKJ*) opredeljuje e-knjigo oz. elektronsko knjigo kot knjigo v elektronski obliki, namenjeno zlasti za branje na e-bralniku ali drugih elektronskih napravah. Kot sopomenko e-knjigi najdemo tudi pojem digitalna knjiga (prim. [24]). Tukaj najdemo še nekoliko obširnejšo opredelitev, saj gre za enciklopedičen članek, in sicer da je to knjižna publikacija, izdana v digitalni obliki. Lahko je izdana samostojno ali kot različica tiskane knjige. Namesto v fizični obliki do nje dostopamo s pomočjo računalniške naprave in se izpisuje na zaslonu (za primerjavo glej [6]).

E-knjiga je torej prvenstveno namenjena branju (in posledično v šolski praksi bralnemu razumevanju).

2.2 Opredelitev zvočne knjige

V *SSKJ* ne najdemo zadetka pod iztočnico "zvočna", ko želimo najti definicijo zvočne knjige, prav tako ne pod iztočnico "knjiga". Ponujena nam je razlaga pod iztočnico "avdioknjiga" in je v *SSKJ* opredeljena kot "obsežnejše literarno besedilo, ki je posneto na nosilec zvoka, navadno na CD-ploščo". Nadalje jo najdemo še pod iztočnico "zvočnica", ki jo *SSKJ* opredeljuje kot:

- (1) "zvočni posnetek zlasti literarnega besedila, ki ga navadno berejo profesionalni bralci, igralci" oz. kot
- (2) "knjig[o] za otroke, ki omogoča zaznavanje predstavljene vsebine (tudi) s sluhom".

Iz slovarskega sestavka izvemo še, da je pojem "zvočnica" nastal iz "zvočne knjige" po zgledu angleškega izraza "audio book" in da se zanj uporabljata še sinonimna pojma "avdioknjiga" in "zvočna knjiga".⁵

Zvočna knjiga/zvočnica je torej knjiga, namenjena poslušanju (posledično v šolski praksi imenovanemu slušnemu razumevanju).

2.3 Kaj pa (e-)bralnik?

E-bralnik (pogosto tudi elektronski papir ali e-papir) je naprava, zelo podobna tabličnemu računalniku, namenjena branju e-knjig. Zanj je značilen zaslon e-ink oz. zaslon s črnilom. "Zaslon s črnilom je vrsta zaslonse tehnologije, ki natančno posnema videz knjige. E-ink zaslon je tudi zelo varčen in manj obremenjuje oči." [10] (več o tem tudi [11])

3 APLIKACIJE, NAMENJENE BRANJU E-KNJIG

V nadaljevanju navajamo pregled aplikacij, namenjenih branju e-knjig. Pri tem se osredotočamo na e-knjige v

življenj, tj. povsod navzoča prisotnost tehnologije« (62) Nadalje avtorica povzema rezultate raziskav, ki so pokazale, da „digitalne“ generacije nimajo odpora do branja z zasloni, a lažje razumejo slišano/prebrano in priključijo bistvo prebranega, če poslušajo oz. preberejo na papirju kot v e-obliki.

⁴ Na podlagi nove informacije si širimo besedni zaklad in s kognitivnimi procesi gradimo znanje [1] (po Kovač in van der Well 2018).

⁵ Za več glej [12].

slovenskem jeziku, saj želimo osvetliti priložnosti in ovire pri njihovi uporabi pri pouku slovenščine⁶ (kot prvega oz. maternega jezika):

- (1) KOBI je aplikacija, namenjena začetnemu branju, tj. učenju in treningu branja (bralne tehnike). Uporaba aplikacije je brezplačna. Ker je namenjena učenju branja in je torej primerna za prvo triletnje osnovne šole, je podrobneje ne bomo obravnavali.
- (2) Biblos, spletna platforma, je prva slovenska e-knjižnica (in e-knjigarna), nastala leta 2013 pod okriljem Beletrine, zavoda za založniško dejavnost, in s sodelovanjem mreže slovenskih knjižnic ter inštitutom IZUM, skrbnikom sistema COBISS [13]. Prvenstveno je bila namenjena izposoji e-knjig, kasneje tudi njihovem nakupu. Za uporabnike, člane splošnih knjižnic, je bila izposoja brezplačna. S 1. 6. 2024 jo je za člane splošnih knjižnic nadomestila platforma COBISS Ela (več o njej v nadaljevanju). Beletrina ima od takrat naprej novo platformo, Beletrina Digital, ki ob plačilu naročnine nudi izposajo in nakup e-knjig, zvočnih knjig, filmov, podcastov in prispevkov.
- (3) sBiblos je Beletrinina spletna platforma, namenjena izposoji knjig za učence zadnjega triletnja osnovne šole in srednješolce. Uporaba je zanje brezplačna, prijava je mogoča z AAI računom.
- (4) Mladinska knjiga PLUS je aplikacija založbe Mladinska knjiga, ki ob plačilu izbranega paketa nudi različne digitalne vsebine (e-knjige, zvočnice, animirane pravljice in podkaste ter drugo, glede na izbran paket).
- (5) COBISS Ela je platforma, ki nudi članom splošnih knjižnic ob namestitvi ustrezne programske opreme izposajo e-knjig.

3.1 Za šolsko prakso uporabne aplikacije

Pregled aplikacij za e-branje, ki so uporabne v šolski praksi, bomo naredili na podlagi temeljnih ciljev pouka književnosti, ki jih opredeljuje učni načrt za osnovno šolo v zadnjem triletnju (7.–9. razred) in učni načrt za gimnazijo.⁷ Kot podlago smo vzeli še gradnike bralne pismenosti projekta OBJEM [8], ki se nanašajo na branje in bralno motivacijo.

3.1.1 Cilji pouka slovenščine (kot prvega oz. maternega jezika)

Naj na kratko zaradi lažjega razumevanja in za argumentacijo izbora povzamemo temeljne cilje pouka slovenščine, ki se nanašajo (tudi) na (motivacijo za) branje.

Učenci in dijaki pri pouku slovenščine razvijajo sporazumevalno zmožnost v slovenskem (knjižnem) jeziku, torej zmožnost kritičnega sprejemanja (in tvorjenja) besedil različnih vrst. Branje (zlasti v okviru pouka književnosti) prepoznavajo kot užitek, prijetno doživetje in intelektualni izziv. "Pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti ob dejavnem stiku z neumetnostnimi in umetnostnimi besedili z uporabo digitalne tehnologije varno, ustvarjalno in kritično pridobivajo ter uporabljajo podatke/informacije." [21] (7) V gimnaziji razvijajo

⁶ Osredotočili se bomo na pouk slovenščine od 6. do 9. razreda osnovne šole in pouk slovenščine v srednješolskem izobraževanju.

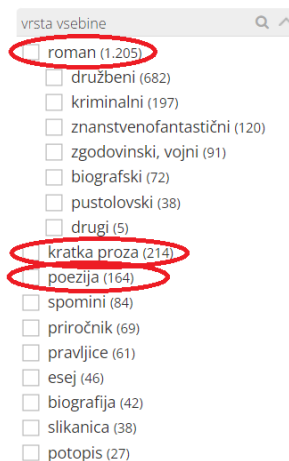
⁷ Na ostale programe srednješolskega izobraževanja se nismo posebej osredotočali, saj gre v večini za nadaljevanje in manjšo nadgradnjo osnovnošolskih ciljev.

zmožnost literarnega branja kot specifično podvrsto sporazumevalne zmožnosti ter se usposablja za branje in interpretacijo literarnih besedil [22] (7).

Eden od gradnikov bralne pismenosti je motiviranost za branje, ki zajema interes za branje, pozitiven odnos do branja različnih vrst besedil (za različne namene, in sicer branje za znanje in branje leposlovja oz. razvojanje bralne kulture) ter izbiranje tiskanih in drugih informacijskih virov glede na namen branja v povezavi z uporabo različnih lokacij bralnih virov. Drug (za naš prispevek relevanten) gradnik je še tekoče branje, ki med drugim zajema tehniko branja (in njeno prilagajanje zahtevam besedila).

3.1.2 Zbirka e-knjig v slovenščini

Razpoložljiva baza e-knjig v slovenskem jeziku zajema zlasti literarna/umetnostna besedila, kot je razvidno s Slike 1⁸ in ki jih obravnavamo pri pouku književnosti. Ker gre za branje literarnih besedil, to vrsto branja v slovenistični stroke imenujemo literarno branje⁹ (prim. [5, 3]).

Slika 1: Tipologija e-knjig v COBISS Eli (zajem zaslona)

Tudi baza e-knjig, ki so brezplačno na voljo za učence in dijake v platformi sBiblos zajema literarna besedila, kot je razvidno s Slike 2.

Slika 2: Tipologija e-knjig v sBiblosu (zajem zaslona)

⁸ Podatke sicer navajamo za platformo COBISS Ela, vendar podobno velja tudi za Biblos v začetku leta 2017 [13]: razmerje gre v prid leposlovja, in sicer je predstavljajo 71 % vseh razpoložljivih e-knjig, strokovna literatura pa 29 %.

⁹ V stroki pojmujeemo literarno branje kot najbolj kompleksno branje, ki nudi največ možnosti oblikovanja vsestranskega bralca [5, 3].

E-knjige v slovenskem jeziku najdemo tudi na slovenskem Wikiviru [23] (in drugih spletnih mestih), kjer so digitalizirana dela slovenskih avtorjev različnih obdobj slovenske književnosti (prim. [14, 25]). Ker gre za postavitev literarnih besedil na splet, do katerih ne dostopamo preko aplikacije, jih v našem prispevku ne bomo podrobneje obravnavali.

3.2 Možnost uporabe izbranih aplikacij pri pouku

Pri predstavitvi možnosti uporabe aplikacij za branje e-knjig smo se odločili za vključitev tistih, ki nudijo brezplačno uporabo za učence in dijake, saj na ta način omogočimo vsem učencem enake možnosti dostopa. To sta dve, in sicer COBISS Ela in sBiblos.

3.2.1 COBISS Ela

Platforma COBISS Ela na spletni strani [7] nudi pregledna navodila, katere naprave in aplikacije za branje podpirajo izposajo in branje e-knjig. Kot prednost platforme gre izpostaviti, da lahko e-knjige beremo na mobilnih napravah, ki temeljijo na Androidu in tudi na sistemu iOS. Zraven je navedeno tudi ime aplikacije, ki si jo je potrebno namestiti. Navodilom so dodani tudi e-vodiči za posamezne korake.

E-knjige lahko beremo tudi na osebnih računalnikih ter bralnikih e-knjig in bralnikih inkBOOK. Preprost je tudi način iskanja zelene e-knjige, saj je brskalnik enak iskalniku tiskanih knjig v knjižnicah. To je zagotovo velika prednost, saj ni potrebna "novega učenja" iskanja zelene e-knjige.

V bazi e-knjig najdemo večino sodobnih slovenskih mladinskih romanov, ki najbolj motivirajo mlade bralce, saj jih nagovarjajo z njim aktualnimi vsebinami/temami. E-knjigo si lahko izposodimo na dveh različnih napravah, na voljo pa nam je 21 dni od dneva izposoje. Naenkrat si lahko uporabnik izposodi 5 e-knjig. To je lahko uporabno za učence, saj lahko e-knjige berejo na dveh različnih napravah, na eni npr. v šoli in na eni doma. Prav tako lahko hkrati berejo več različnih knjig, jih med seboj primerjajo (iščejo podobnosti in razlike, analizirajo posamezne motive ipd.).

3.2.2 sBiblos

Beletrinin sBiblos prav tako deluje na mobilnih napravah z operacijskima sistemoma Android in iOS. Na spletni strani [9] so podrobna navodila, kako po korakih namestiti potrebne aplikacije za dostop do e-knjig. Zelo uporabni so tudi e-vodiči in slikovno gradivo, ki pomaga pri nameščanju in uporabi bralnika. E-knjige lahko uporabniki berejo na osebnih računalnikih, mobilnih napravah in e-bralnikih.

Do storitev sBiblos lahko učenci dostopajo z AAI uporabniškimi podatki, v kolikor ima šola urejen dostop do storitve Moja Knjižnica in podpisano pogodbo o obdelavi osebnih podatkov z IZUM-om.

V zbirki e-knjig najdemo večino literarnih del, ki se obravnavajo v šoli in tudi novejša dela z učencem in dijakom privlačnimi temami. Tudi sBiblosovi zbirki predstavljajo navečji del literarnega opusa romani in kratka proza. Učenci in dijaki si lahko naenkrat izposodijo 3 e-knjige, na mesec 10 e-knjig, vsaka knjiga pa jim je na voljo 30 dni od dneva izposoje. V primerjavi s COBISS Elo je čas izposoje e-knjig uporabnikom prijaznejši, je pa na voljo manj hkrati izposojenih knjig.

3.2.3 Čemu v šolsko prakso vključiti e-knjige?

Nanizali bomo zgolj nekaj argumentov, zakaj v šolsko prakso (občasno) vključiti e-knjige.

Prvič se nam zdi takšen način zelo pragmatičen, saj potrebujemo malo opreme, zadostuje že kakšen (pametni) telefon ali tablični računalnik in lahko manjša skupina (predlagamo do 4) učencev/dijakov bere skupaj eno e-knjigo. Na ta način pokrijemo tako sodelovalno učenje, razvijanje digitalnih kompetenc učencev in še hkrati jih motiviramo za branje ter pogovarjanje o prebranem (izmenjavo mnenj, različnih interpretacij prebranega, razjasnjevanje manj jasnih mest ipd.). Na ta način lahko pokrijemo tudi skupno daljše branje izbranih literarnih del po delih z učencem zanimivo/privlačno tematiko.

Podoben način dela lahko uporabimo tudi za (obvezno) domače branje, ki nemalokrat učencev ne pritegne in se ga izogibajo ali pa površno preberejo (pogosto zgolj obnove na spletu). Digitalno tehnologijo lahko v tem primeru uporabimo tudi za refleksijo o prebranem in analizo prebranega, in sicer v obliki e-dnevnika, lastne e-knjige, e-diagrama ali e-table. Ob tem je potrebno učencem le še dati nekaj usmeritev/navodil, kako se lotiti dela.

Vključevanje e-knjig v šolsko prakso pa se vidimo kot koristno tudi za možnost večjega poudarka na lastni izbiri literarnega dela v obliki e-knjige za branje, saj lahko učenec zlahka dostopa do druge e-knjige, če ga tematika ene ne pritegne. To zagotovo deluje zelo motivacijsko pri današnjih generacijah, ki so večje dela z digitalnimi viri.

SKLEP

Digitalizacija v šolstvu je pogosto videna kot nekaj negativnega, vendar je potrebno pristopiti v smeri iskanja priložnosti in pozitivnih vidikov. Šole in učiteljev računalniki (in naraščajoča uporaba umetne inteligence) ne bodo mogli nadomestiti, lahko pa učitelji tehnologijo izkoristimo sebi in namenom pouka v prid. Glede na to, da so naši učenci in dijaki "digitalni pionirji" in "digitalni domorodci", je potrebno didaktične pristope prilagajati njim in značilnostim njihovega učenja. S tem vsekakor ne mislimo na popolno opustitev "tradicionalnih" pristopov in načinov dela, ampak tehnologijo izkoristiti za motivacijo tistih področij/dejavnosti, ki jih zaznavamo kot šibkejše oz. manj učinkovite.

V prispevku smo v skladu s tem namenom želeli prikazati, kako en segment pri pouku slovenščine, tj. motivacija za branje (morda tudi domače ali vsaj skupno dolgo branje v razredu) skušati razvijati skladno z značilnostmi šolajočih generacij, da bo čim učinkoviteje in da bodo uspeli uresničiti (vsaj del) ciljev pouka.

VIRI IN LITERATURA

- [1] Alenka Kepic Mohar. 2021. *Nevidna moč knjig: branje in učenje v digitalni dobi*. Zbirka Bralna znamenja. Cankarjeva založba, Ljubljana.
- [2] Alenka Žbogar. 2022. Branje kot potovanje. *Branje v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. 58. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Založba Univerze v Ljubljani, Ljubljana. 5–6. DOI: <https://doi.org/10.4312/SSJLK.58.2386-058X>.
- [3] Alojzija Zupan Sosič. 2014. Literarno branje. *Jezik in slovnost* 59, 4. 47–65.

- [4] Anne Mangen idr. 2013. Reading linear texts on paper versus computer screen: Effects on reading comprehension. *International Journal of Educational Research* 58. 61–68. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2012.12.002>.
- [5] Boža Krakar Vogel. 2020. *Didaktika književnosti pri pouku slovenščine*. Zbirka Učiteljeva orodja. Založba Rokus Klett, Ljubljana.
- [6] *Britannica: e-book*. DOI: <https://www.britannica.com/technology/e-book>.
- [7] *COBISS Ela*. DOI: <https://www.cobiss.si/bralci/ela/#2>.
- [8] *Gradniki bralne pismenosti: teoretična izhodišča*. 2020. Univerzitetna založba Univerze v Mariboru, Maribor. DOI: <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/515>.
- [9] *Kako deluje sBiblos?* DOI: <https://www.sbiblos.si/kako-deluje>.
- [10] *Kindle ali Kobo? Kateri e-bralnik izbrati?* DOI: <https://racunalniske-novice.com/e-bralniki-amazon-kindle-e-bralniki-kobo-e-knjige/>.
- [11] Marjan Kodelja. 2023. *Zakaj in kako izbrati e-bralnik?* DOI: <https://vsebovredn.triglav.si/tehnologija/zakaj-in-kako-izbrati-e-bralnik>.
- [12] Marjan Povše. 2022. *Zvočne knjige v slovenskem jeziku*. DOI: <https://blog.cobiss.si/2022/07/04/zvocne-knjige-v-slovenskem-jeziku/>.
- [13] Matic Razpet. 2017. *Biblos. E-gradiva kot bližnjica do uspeha? E-zbornik Bralnega društva Slovenije od 12. strokovnem posvetovanju 8. septembra 2017*. Bralno društvo Slovenije, Ljubljana. 71–76. DOI: https://www.bralno-drustvo.si/wp-content/uploads/2013/06/E-GRADIVA_KOT_BLIZNJICA_DO_USPEHA_BDS_20171.pdf.
- [14] Miran Hladnik. 2009. Za elektronsko knjigo. *Šolska knjižnica* 19, 2–3. 126–133. DOI: <https://lit.ijs.si/zaeknjigo.html>.
- [15] Petra Javrh. 2017. V digitalnem svetu beremo drugače. *E-gradiva kot bližnjica do uspeha? E-zbornik Bralnega društva Slovenije od 12. strokovnem posvetovanju 8. septembra 2017*. Bralno društvo Slovenije, Ljubljana. 43–48. DOI: https://www.bralno-drustvo.si/wp-content/uploads/2013/06/E-GRADIVA_KOT_BLIZNJICA_DO_USPEHA_BDS_20171.pdf.
- [16] Simona Tancig. 2016. Od Prousta do Twitterja – neuroedukacijske raziskave bralne pismenosti v digitalni dobi. *Bralna pismenost kot izziv in odgovornost*. Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 9–26. DOI: https://www.pef.uni-lj.si/wp-content/uploads/2022/07/Bralna-pismenost_Posvet-PeF-2016.pdf.
- [17] *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. DOI: <https://fran.si/>.
- [18] Sonja Pečjak in Ana Gradišar. 2002. *Bralne učne strategije*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.
- [19] Sonja Pečjak. 2022. Psihološka perspektiva učinkov digitalizacije na procese branja in učenja pri ljudeh. *Branje v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. 58. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Založba Univerze v Ljubljani, Ljubljana. 61–68. DOI: <https://doi.org/10.4312/SSJLK.58.2386-058X>.
- [20] Tjaša Pucko in Sonja Pečjak. 2016. Primerjava učinkovitosti e-branja in branja s papirja pri učencih v srednji šoli. *Pedagoška obzorja* 31, 3–4, 55–69. DOI: https://www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_doc-4Q2O9TK8/index.html.
- [21] *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina*. 2011. Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana. DOI: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokument/OSnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_slovenscina.pdf.
- [22] *Učni načrt. Slovenščina. Gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija*. 2008. Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana. DOI: https://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_slovenscina_gimn.pdf.
- [23] *Wikivir*. DOI: https://sl.wikisource.org/wiki/Glavna_stran.
- [24] *Wikipedija, prosta enciklopedija: elektronska knjiga*. DOI: https://sl.wikipedia.org/wiki/Elektronska_knjiga.
- [25] *Zbirka slovenskih leposlovnih besedil*. DOI: <https://lit.ijs.si/leposl.html>.